

College van burgemeester en wethouders
t.a.v. wethouder Sport, dhr. E. van der Burg
Postbus 202
1000AE Amsterdam

Amsterdam, 5 oktober 2016

Betreft: Sportplan 2017-2020: De Sportieve Stad

Geachte heer Van der Burg,

Naar aanleiding van uw schriftelijk verzoek daartoe d.d. 4 juli 2016 heeft de Sportraad zich gebogen over het concept Sportplan 2017-2020. Het verheugt ons te kunnen constateren dat het nieuwe Sportplan veel aandacht schenkt aan het veranderende sportlandschap en het gemeentelijk sportbeleid daaraan tracht aan te passen. Ten aanzien van bijvoorbeeld het sportaanbod, de sportaanbieders, de sportieve ruimte en het sportpunt oogt dit veelbelovend. Daarnaast stemt ook de open en kritische benadering van het sportbeleid ons positief. Aandacht voor fouten uit het verleden, kritisch op het huidige functioneren en tegelijkertijd ambitieuze doelstellingen. Het is goed dat de lat hoog wordt gelegd. Want hoe goed het ook gaat met de sport in Amsterdam (en dat gaat het), er is altijd ruimte voor verbetering.

Kijkend naar het concept Sportplan 2017-2020 constateert de Sportraad dat het niet eenvoudig is om een meerjarenplan te formuleren waarin enerzijds ambities worden uitgesproken die anderzijds direct gekoppeld worden aan concrete financieringsvoorstellen en meetbare resultaten. Deze keer is er duidelijk voor gekozen de nadruk te leggen op het eerste. Dit heeft geleid tot een bloemlezing van wensen en ambities waar de (sportende) Amsterdammer naar onze mening vertrouwen uit kan putten. De Sportraad Amsterdam doet dat ook en kiest er daarom bewust voor om het conceptplan vanuit dit positieve perspectief te benaderen. Dit betekent dat wij in dit advies de ambities vooreerst zullen beoordelen op hun inhoud en in mindere mate op de wijze waarop ze gerealiseerd moeten worden. Dit vereenvoudigt de discussie voor nu en biedt ons de mogelijkheid gezamenlijk na te denken over de manier waarop we de sportambities in Amsterdam de komende jaren gaan realiseren.

Wel willen wij hierbij benadrukken dat de Sportraad het vastgestelde Sportplan straks zal beschouwen als uit te voeren beleid, inclusief de daarbij horende resultaatverplichting voor het gemeentebestuur. Teneinde zicht te kunnen houden op deze inspanningen zouden wij graag zien dat de verantwoordelijken tweemaal per jaar inzicht geven in de voortgang op de negen verschillende speerpunten. Dit biedt tevens de mogelijkheid de gemeenteraad en ons tijdig te informeren over de (financiële) keuzes die ongetwijfeld gepaard zullen gaan met de realisatie van het Sportplan.

Speerpunten

1. Sportieve ruimte

Het stemt de Sportraad tevreden dat - in lijn met ons eerdere advies - alsnog een planologisch kader voor sport en bewegen wordt toegevoegd aan Koers 2025. Dat dit kader aanvankelijk ontbrak, illustreert naar onze mening dat andere gemeentelijke beleidsterreinen nog altijd onvoldoende doordrongen zijn van nut en noodzaak van sportieve voorzieningen in een stad. In 2009 al plaatste de sport zichzelf in het centrum van veel van deze beleidsterreinen teneinde samenwerking te bewerkstelligen.¹ Deze open houding valt te prijzen, maar blijkt regelmatig ontoereikend om de belangen van de sport daadwerkelijk en bestendig te kunnen behartigen. Dit geldt niet alleen ten aanzien van ruimtelijke ordening, maar bijvoorbeeld ook bij onderwijs, welzijn en economie. Naar mening van de Sportraad zal de sport zich – gesteund door de politiek – nog steviger en minder vrijblijvend moeten opstellen binnen het gemeentelijk domein. En dat betekent dat de realisatie van nieuwe sportvoorzieningen niet afhankelijk kan zijn van de goede wil van stedenbouwers, planologen en ontwikkelaars, zoals nu gesteld wordt in het concept Sportplan 2017-2020. Duidelijk dient te zijn dat de komst van deze voorzieningen een noodzakelijke voorwaarde is om de stad aantrekkelijk, leefbaar en vitaal te houden.

In dit licht is de komst van een Hoofd Sport- en Beweegstructuur inclusief investeringsopgave hoopgevend. Meer nog dan nu geschetst wordt, zou deze volgens de Sportraad bescherming moeten bieden aan alle bestaande sportieve ruimte. Dit blijkt nog altijd nodig. Want hoewel het

¹ Gemeente Amsterdam: Sportplan 2009-2012

nieuwe Sportplan stelt dat extra sportcapaciteit moeilijk in bestaand stedelijk gebied kan worden gerealiseerd, blijkt het tegelijkertijd nog altijd geen probleem om bestaande sportcapaciteit (bv. sportpark Riekerhaven) in stedelijk gebied op te heffen. Tevens wijzen wij er graag nogmaals op dat de huidige regelgeving voor sportparken intensivering van het gebruik belemmert. De HSB zou in dit alles verandering moeten brengen.

Het concept Sportplan besteedt terecht veel aandacht aan de ruimte voor sport en lijkt hieraan prioriteit te geven. Voldoende ruimte voor sport en bewegen is de belangrijkste grondvoorwaarde voor de realisatie van een sportieve en bewegende stad. Dit geldt zeker voor een Amsterdam dat de komende jaren verder zal groeien en verdichten. In dergelijke omstandigheden is de ruimte voor sport in het verleden altijd kwetsbaar gebleken. En ook nu zijn de ambities en beloften voor de Sportraad te weinig concreet om de toekomst met een gerust hart tegemoet te kunnen zien. Wij pleiten daarom voor de directe invoering van een *ruimtelijke* sportnorm die zowel kwantitatief als kwalitatief verplichtende eisen stelt aan de inrichting en ruimtelijke ordening van de stad.

2. Sportaccommodaties

De Sportraad vertrouwt erop dat een passende oplossing gevonden wordt voor de financiering van het vervangen en onderhouden van sportaccommodaties. Het concept Sportplan stelt immers terecht dat de kwaliteit van accommodaties mede bepalend is voor het gebruik. Investeringen in onder meer de veiligheid en toegankelijkheid zijn dan ook essentieel. Maar de kwaliteit van accommodaties is net zo goed afhankelijk van de mate waarin ze aansluiten bij de actuele sportbehoeften. Deze behoeften veranderen, de inrichting van onze sportparken dient derhalve mee te veranderen teneinde in de (lokale) vraag te kunnen blijven voorzien. Niet ieder sportpark is immers gebaat bij de aanleg van een paar standaard hockey- en voetbalvelden. Een creatieve en eigentijdse inrichting leidt in veel gevallen zelfs tot een toename van het aantal gebruikers per vierkante meter. Dit is zeker van toepassing op de kleinere sportparken. Het sportaanbod op dergelijke nieuwe faciliteiten kan wat ons betreft bovendien net zo goed worden georganiseerd door anders georganiseerde sportaanbieders als door de traditionele verenigingen.

Wij zijn voorstander van het nieuwe tarievenbeleid voor de buitensport. Leidend principe hierbij is dat het gebruik van onze sportieve voorzieningen geoptimaliseerd wordt. De Sportraad ziet voldoende mogelijkheden om meer Amsterdammers te laten sporten op de gemeentelijke sportvelden zonder dat dit ten koste gaat van de bestaande gebruikers. Het nieuwe tarievenbeleid creëert hiervoor de voorwaarden. Wel merken wij op dat enig ondernemerschap hierbij minstens zo belangrijk is als goed gastheerschap. Het zal aanvankelijk inspanning vergen om de beschikbare ruimte op de velden te vullen met nieuwe gebruikersgroepen. Al was het maar omdat de bestaande (preferente) gebruikers de populaire uren bezetten. De Sportraad ziet daarom graag opgenomen dat het optimaliseren van het gebruik van de accommodaties een nadrukkelijke taak wordt van de gemeente (die het desgewenst kan uitbesteden).

3. Openbare ruimte

De Sportraad is een groot voorstander van de bewegende stad. Een openbare ruimte, die alle Amsterdammers uitnodigt en aanzet tot meer bewegen, heeft niet alleen een positieve invloed op de individuele gezondheid van onze inwoners maar ook op de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze stad. Iets wat ook het vestigingsklimaat bevordert. Juist omdat het hier gaat om veel meer dan alleen sport, zoals het concept Sportplan terecht opmerkt, rekent de Sportraad erop dat het college zich inspant om vanuit alle relevante portefeuilles hieraan bij te dragen. De in dit concept Sportplan geformuleerde ambities dienen daartoe ongewijzigd overgenomen te worden in aangrenzende beleidsplannen (Visie Openbare Ruimte 2025, 1Amsterdam Heel & Schoon etc.).

Een betere spreiding van sporters over de verschillende stadsparken heeft wat ons betreft prioriteit. Hoewel centrale ligging en aantrekkingskracht natuurlijk van invloed zijn, dankt het Vondelpark zijn populariteit zeer zeker ook aan de ruime openstelling, redelijke verlichting en enige sociale controle. Dit zijn belangrijke randvoorwaarden die het sportieve gebruik van een park bepalen en waar de stad naar mening van de Sportraad op kan en moet sturen. Verruiming van de openingstijden, adequate verlichting, start- en finishplaatsen voorzien van kluisjes en korte stroken kunstgras voor grondoefeningen zijn allemaal ingrepen die het sportieve gebruik van parken doet toenemen. Dit helpt drukke parken ontlasten, de spreiding en diversiteit bevorderen en de investering in een aantal nieuwe looproutes beter renderen.

4. Sportaanbieders/Sportpunt Amsterdam

Het doet de Sportraad veel deugd dat het sportloket, in de vorm van het Sportpunt, er nu toch gaat komen. De behoefte aan één herkenbaar en benaderbaar aanspreekpunt is namelijk onverminderd groot.² Van het Sportpunt verwachten we een coöperatieve en proactieve houding. Het gaat erom dat de sporters bediend worden, de accommodaties gevuld en dat met alle sport gerelateerde vragen en aangelegenheden adequaat en kundig wordt omgegaan. De Sportraad benadrukt hier nogmaals dat dit een vorm van ondernemerschap vereist die we wellicht nog niet gewend zijn van gemeentelijke organisaties. Wij adviseren daarom serieus te investeren in deze noodzakelijke mentaliteitsverandering.

De Sportraad mist nog altijd een duidelijke visie ten aanzien van de sportverenigingen. Wij blijven hierop hameren. Recente initiatiefvoorstellen alsmede geluiden uit expertmeetings en het verenigingslandschap tonen keer op keer aan dat hier behoefte aan is. Met elkaar moeten we op zoek naar een nieuwe invulling van de relatie tussen sportverenigingen en gemeente. Een relatie die niet louter bestaat uit ondersteunen, maar ook uit sturen. Adequaat verenigingsbeleid is een noodzakelijke voorwaarde voor het creëren van een veilig sportklimaat en bovendien nodig om een evenwichtige spreiding van verenigingen over de stad te borgen.

Tot slot is de Sportraad blij met de groeiende aandacht voor de anders georganiseerde sportaanbieders. Dit bewijst onzes inziens dat het gemeentelijk sportbeleid bereid is zich aan te passen aan de veranderende praktijk en dat de gemeente onderkent dat sociale sportondernemers belangrijke partners zijn bij het stimuleren van sport en bewegen onder Amsterdammers. Wel zullen we de komende periode nauwlettend in de gaten houden of deze aanbieders ook daadwerkelijk de vruchten gaan plukken van de verschillende beloften. Vooralsnog profiteerden zij en hun sporters bijvoorbeeld nauwelijks van alle investeringen uit het sportaccommodatiefonds. En ook bij het segmenteren van verhuurtarieven lijkt de organisatievorm nog altijd belangrijker dan de activiteit die wordt aangeboden.

² Zie onder meer Het Parool, ingezonden brief: 'Mooiste buitenbad', over het contact met de gemeente Amsterdam (14020), d.d. 12 september 2016.

5 & 6 Sportstimulering

Sportstimulering begint tijdens de gymlessen op de basisschool. Ieder sportprogramma dat wordt aangeboden buiten schooltijd dient hierop ter aanvulling, niet ter vervanging. Iedere ambitie ten aanzien van sportstimulering dient derhalve te beginnen bij het bewegingsonderwijs. Want alleen daar bereik je alle kinderen. Dat hieraan bij dit speerpunt noch in de rest van het concept Sportplan aandacht wordt besteed, beschouwt de Sportraad als een forse misser. Het strookt ook geenszins met de ambities die het college eerder uitsprak. Wij verzoeken de wethouder Onderwijs en de wethouder Sport nu dan ook met klem te komen met een inhoudelijk serieus en kansrijk plan om uitbreiding en verbetering van het bewegingsonderwijs te realiseren op het basis-, voortgezet- en middelbaar beroeps onderwijs (ROC) in Amsterdam.³

De gemeentelijke sportstimuleringsprogramma's zijn volgens de Sportraad vooreerst bedoeld voor kinderen die (buiten de gymles) niet of onvoldoende in aanraking komen met sport. Het doel van deze programma's is kinderen kennis te laten maken, te enthousiasmeren en te stimuleren om zelf structureel te gaan sporten. Logischerwijs concentreert het stimuleringsbeleid zich dan ook in wijken waar de sportparticipatie laag is. De grootste uitdaging hierbij is echter te zorgen dat dit niet ten koste gaat van individuele gevallen elders in de stad. Een goede samenwerking tussen centrale stad en bestuurscommissies met een regierol voor eerstgenoemde is hierbij essentieel evenals een duidelijke afbakening van ieders verantwoordelijkheden.

Naast kinderen zijn andere belangrijke aandachtsgroepen mensen met een beperking en senioren. Met name de laatste groep blijft in het concept Sportplan onderbelicht. En dat terwijl de groep ouderen steeds groter wordt, (noodgedwongen) langer op zichzelf woont maar veelal ook gewoon langer fit en actief (wil) blijven. Investeren in passend sportaanbod voor senioren acht de Sportraad dan ook van groot belang, onder meer omdat het de vitaliteit van onze stad ten goede komt. De vijftigers en zestigers van nu staan anders in het leven dan twintig jaar geleden. Het beweegaanbod voor hen is echter in een halve eeuw nauwelijks veranderd. Zeker in samenwerking met anders georganiseerde sportaanbieders is hier veel progressie te

³ De Sportraad is ook nog altijd in afwachting van een reactie op onze brief inzake het bewegingsonderwijs d.d. 15 april 2016.

boeken. Maar ook verenigingen kunnen aangepast aanbod ontwikkelen voor deze doelgroep. Naast nieuwe leden levert dit ze een omvangrijk potentieel aan nieuwe vrijwilligers op.

De Sportraad deelt de mening dat bestaande stimuleringsprogramma's regelmatig tegen het licht van efficiëntie, effectiviteit en aansluiting met de doelgroep moeten worden gehouden. En laten we daarbij ook vooral de mogelijkheden voor vernieuwing stimuleren. Zo is de gemeente zelf een grote en goede sportaanbieder geworden, maar dat wil niet zeggen dat andere sportaanbieders (delen van) dit aanbod niet beter kunnen verzorgen. Of misschien is het wel doelmatiger om alle programma's op termijn af te schaffen en alle Amsterdamse kinderen een gratis lidmaatschap te geven bij een sportaanbieder naar keuze. Gemeentelijke sportstimuleringsprogramma's kunnen waardevol zijn, maar het in stand houden is geen doel op zich.

Tot slot adviseert de Sportraad de hand nog meer uit te steken naar de Amsterdamse sport- en fitnesscentra. Fitness is niet alleen de meest beoefende vorm van lichaamsbeweging onder gezonde Amsterdammers, maar ook onder mensen met een lichamelijke beperking, chronische aandoening of mindere psychische gezondheid. Er zijn diverse fitnesscentra waarmee goed wordt samengewerkt en die qua locatie en activiteiten ook open staan voor individuen en groepen die verder van de sport af staan. We hopen dat dergelijke ondernemers nog vaker en sneller worden opgezocht om te werken aan de gezamenlijke missie om meer Amsterdammers in beweging te krijgen.

7 & 8. Topsport

Amsterdam is inderdaad een topsportstad, maar zoals de wethouder zelf al eens terecht opmerkte is dit (deze prijs, zo u wilt) voornamelijk te danken aan de Amsterdamse topsportverenigingen.⁴ De gemeente draagt slechts af en toe een steentje bij. Het contact tussen Stichting Topsport Amsterdam (STA) en een groot deel van de Amsterdamse topsportverenigingen is echter over het algemeen beperkt. Dit valt STA niet eens aan te rekenen. Het leeuwendeel van hun budget is geormerkt en bestemd voor uitvoering van de CTO programma's. Dat Amsterdam hiermee een belangrijke bijdrage levert aan het landelijke

⁴ Eric van der Burg: "Topsportprijs is vooral voor Amsterdamse verenigingen", *Sport en Strategie*, 20 april 2016

topsportbeleid, waardeert de Sportraad natuurlijk ten zeerste. We zouden daarnaast echter graag zien dat onze lokale topsport meer gefaciliteerd wordt. Zolang Amsterdamse sportverenigingen bijvoorbeeld bij voorkeur geen of weinig Europese wedstrijden spelen omdat dit te veel kosten met zich meebrengt, schiet het gemeentelijk topsportbeleid tekort. Meer aandacht voor onze eigen topsportverenigingen is noodzakelijk. Het ligt voor de hand de expertise binnen STA hiervoor te benutten. Samenwerking hierin met Amsterdam Marketing is eveneens kansrijk.

Ook ten aanzien van de acquisitie van evenementen zou Amsterdam nog meer vanuit een eigen agenda mogen opereren. Samenwerking, afstemming en overleg met andere steden en NOC*NSF is uiteraard noodzakelijk, met name om onnodige onderlinge concurrentie te voorkomen. Amsterdam is een (kleine) wereldstad. Eén met een mondiale uitstraling, een diverse bevolking en een eigen sportprofiel dat afwijkt van de traditionele NOC*NSF focus. Ons evenementenbeleid dient overeenkomstig ingevuld te worden, zelfbewust, onafhankelijk en vernieuwend. De Urban Sports Week is wat dat betreft een prachtig begin.

Tot slot roept een aantal passages vragen op. Ten eerste bevreemdt het de Sportraad dat gesproken wordt over het aanbrengen van focus zonder dat duidelijk is met welk doel. Dit versterkt de voortdurende onduidelijkheid over de status van focussporten, terwijl was aangekondigd dat het concept Sportplan deze onduidelijkheid zou wegnemen. Ten tweede komt de term Sportas alleen nog maar voor in het kader van clustering van topsportaccommodaties (welke?). Het ambitieuze project is ondertussen weliswaar ondergebracht bij ruimtelijke ordening, maar dat zou onzes inziens niet moeten betekenen dat het geen onderdeel meer uitmaakt van onze sportieve ambities. Als geestelijk vader van de Sportas kennen wij als geen ander de enorme potentie van dit project. Wij missen het enthousiasme bij de gemeente om dit potentieel daadwerkelijk te realiseren. Duidelijkheid hieromtrent is wat ons betreft gewenst evenals verantwoording over de gemaakte keuzes. De Sportraad maak zich zorgen om een mogelijk verlies van het momentum ten aanzien van de Sportas en wenst dit – in onzer ogen kansrijke en voor de stad verrijkende project - niet in de categorie van gemiste kansen te scharen. Ten slotte wordt Sportraadslid Cees Vervoorn geciteerd als pleitbezorger van de Olympische Spelen 2028. In het concept Sportplan zelf wordt echter met geen woord gerept over deze ambitie. Dit stilzwijgen past een stad als Amsterdam eenvoudigweg niet.

De Sportraad adviseert het gemeentelijk topsportbeleid opnieuw tegen het licht te houden en daarbij bovenstaande aandachtspunten te betrekken. Het aangepaste beleid dient meer dan nu het geval is uit te gaan van (de kracht van) de unieke eigenschappen van de stad Amsterdam en beter aan te sluiten bij ons eigen sportprofiel.

9. Transparant speelveld

Met de invoering van de nieuwe tarievenssystematiek voor accommodaties en subsidieregelingen is de transparantie en eenduidigheid voor sportaanbieders toegenomen. Tot een eerlijk speelveld leidt dit vooralsnog niet. De Sportraad herhaalt hier zijn standpunt dat subsidiering van het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties tot doel heeft de sportparticipatie te bevorderen. Hierbij is het voor ons niet zozeer van belang welke organisatie de accommodatie huurt als wel het soort activiteiten dat door die organisatie wordt aangeboden en het bereik ervan. In onze ogen dienen alle sportaanbieders een belangrijk maatschappelijk doel, namelijk Amsterdammers (samen) in beweging brengen. De hogere tarieven die worden gerekend voor anders georganiseerde sportaanbieders gaan ten koste van de betaalbaarheid en dientengevolge toegankelijkheid van hun sportaanbod. Dit heeft nadelige effecten op zowel de bezetting van de sportaccommodaties als de stedelijke sportparticipatie. Het streven is een modern aanbod op en in de accommodaties, van eenzijdig naar veelzijdig gebruik en van alleen naar samen Amsterdammers in beweging krijgen. Meer gelijkheid in tarieven en toegang vormen dan ook geen bedreiging maar vooral een kans om dit te helpen realiseren.

Met vriendelijke groet,

mr. drs. R.D. Geerlings

Voorzitter

SPORTRAAD AMSTERDAM